

ONA TILI VA ADABIYOT

I variant

1. Insonparvarlik so'zining yetakchi morfemasidagi barcha undoshlar qaysi xususiyatiga ko'ra birlashtiruvchi belgiga ega bo'la oladi?
  - A) jarangli yoki jarangsizligiga ko'ra
  - B) shovqinli yoki sonorlarga mansubligiga ko'ra
  - C) hosil bo'lish o'rniga ko'ra
  - D) hosil bo'lish usuliga ko'ra

2. Qaysi so'z imloviy jihatdan to'g'ri yozilgan?
  - A) tavsilot   B) tashviqot   C) tanavvul
  - D) tafsiya

3. Qaysi gapda ega vazifasidagi so'z imloviy jihatdan xato yozilgan?
  - A) Kongres ishida faqat tibbiyot xodimlarigina emas, boshqa soha vakillari ham ishtirok etmoqda.
  - B) Solih maxdum xasis, ta'magir, har holda, uni yaxshilar qatoriga qo'shib bo'lmaydi.
  - C) Kimki ulig'roq – anga xizmat kerak, Kimki kichikroq – anga shafqat kerak.
  - D) Yosh san'atkorning qo'shig'ini olqishlab, tamoshabinlar qarsak chaldilar.

4. Qaysi gapda ma'nosi metonimiya usulida ko'chgan so'z to'ldiruvchi vazifasida kelgan?
  - A) Yakshanba kuni "Bobur"ga aylangani bormoqchimiz.
  - B) Ichkaridagi "shlyapa"ga ko'z-quloq bo'lib tur.
  - C) Yig'ilishga hamma keldi, faqat mo'ylov ko'rinmadi.
  - D) Chanqab ketganimdan men ham bir kosa suv ichdim.

5. Qaysi javobda berilgan fe'llar ot so'z turkumiga oid so'z bilan omonim bo'la oladi?
  - A) qopmoq, turtmoq   B) so'qmoq, o'smoq
  - C) bormoq, chaqmoq   D) ilmoq, quymoq

6. Qaysi gap tarkibida o'z paronimi bilan turli turkumga mansub bo'la oladigan so'z qatnashgan?
  - A) Zaruriy muolajalar qilingandan keyin bemorning sog'lig'i xiyla yaxshilandi.
  - B) Xira ko'zlar bilan suratga boqdi, U hamon o'shanday, sukutda hamon.
  - C) Xalq ganjin yulmoqqa cho'zilgan qo'lga Biz alvon guldasta tutibimiz faqat.
  - D) Shoh bolasiga – yurt va sipoh, darvesh bolasiga masjid-u xonaqoh kerak.

7. Qaysi gapda yasalish asosi yasama sifat bo'lgan ot ishtirok etgan?
  - A) Garchi bu ishga o'ta sezgirlik bilan yondashgan bo'lsa ham, natijasidan biroq cho'chib turardi.
  - B) Bo'ron tinimsiz guvullab turganida yonginadagi arava tagidan o'tib, Zavrak bilan Zulfiqor emaklab kirib kelishdi.
  - C) Eshkakchilar ham ajablanib, bola ko'rsatgan tomonga qarashdi.
  - D) U qisq ko'zlari bilan dengiz ufqiga boqar ekan, shodligini yashirolmay toqatsizlanayotgan bolaning holatini ham sezib turardi.

8. Qaysi gapda fe'llarning munosabat shakli bilan omonim bo'la oladigan nisbat qo'shimchasi qatnashgan?
  - A) "Daraxtni yer ko'kartiradi, odamni – el", – deydi dono xalqimiz.
  - B) Kechikib ekilgan g'alla ham, chigit ham, keyin berilgan ishlovlarga qaramay, yaxshi unmadi.
  - C) Ko'z ochgani qo'ymaydi alam, Boshim qo'ysam kuydirar bolish.
  - D) U akalari bilan ariq qazib, suvsiz cho'lga suv chiqaribdi.

9. Yasalish asosi fe'l bo'lgan faoliyat-jarayon otlari berilgan javobni aniqlang.
  - A) chopiq, intiqlik
  - B) ezmalik, terimchilik
  - C) terim, ko'rik
  - D) suvoqchilik, bosqinchilik

10. Qaysi gapda vazifa shakliga ko'ra o'zaro bir turga mansub bo'lgan fe'llar ikki o'rinda qatnashgan?
- A) Qo'ziboy ishga aralashuvini ham, chiqib ketishini ham bilmadi.
 B) Orqa tomonda o'tirgan Dilbar o'zini tutolmay qiqirladi.
 C) Kitobni o'qigach, anglagani shu bo'ldiki, hali juda ko'p shug'ullanishi kerak ekan.
 D) Mehmonlar Matqovulning qistashiga qaramasdan ichkariga kirishmadi.
11. *Jo'shadi buloqning kumush yoshlari,
 Ham mungli, ham shirin jildirashlari,
 Buralib ko'katlar ustidan chopar,
 Uzilgan marvarid yarqirashlari.*
 Ushbu she'riy parchadagi fe'llarga oid to'g'ri fikrni aniqlang.
- A) Parchada ikkita yasama fe'l ishtirok etgan.
 B) Parchadagi fe'llar tarkibida nisbat qo'shimchasi mavjud emas.
 C) Parchadagi fe'llarning barchasi kesim vazifasida kelgan.
 D) Parchadagi yasama fe'llar turli turkumga oid so'zlardan hosil qilingan.
12. Qaysi gapda qatnashgan barcha ko'makchilar yasama so'z bilan ifodalangan gap bo'laklarini shakllantirishga xizmat qilgan?
- A) "Tinchlik tufayli ellar obod, xonadonlar tinch, - dedi otaxon donishmandlik bilan, - bu haqda bilib qo'ying".
 B) U xuddi usta zargarlar kabi uzukni boshdan oyoq aylantirib qaradi, ammo hech narsani sezmagani uchun uni Naziraga qaytarib berdi.
 C) "Goho miriqib dam olish uchun ham vaqt ajratish kerak-da", - dedi u beg'uborlik bilan tog' tomonga qarab.
 D) U do'stidan xavotirlangani uchun changalzor tomon yurdi-yu, biroz qo'rqoqligi tufayli u yerga kirishga ikkilandi.
13. Qaysi javobda moslashuv munosabatli so'z birikmasi ishtirok etmagan?
- A) El-yurt baxtini kuylash menga yarashmas bo'lsa,
 Ko'nglimda armon yotar...
 B) Bu hikmat sharhini o'yladim uzoq - Rostdan ona erur qiblai olam.
 C) Gurkiragan olov - dilim yo'ldoshi,
 To'lqin urgan daryo - ko'zlarim yoshi.
 D) Biz qirq yil yonma-yon, orzuga banda,
 Faqat saodatni tarannum etdik.
14. *Ustozlarimiz bizga ushbu buyuk ajdodlarimiz bilan faxrlanishni, ularni e'zozlash, ularning ushalmagan orzularini amalga oshirishni har doim uqtirib kelishgan.*
 Ushbu gapda ishtirok etgan gap bo'laklari haqidagi qaysi fikr to'g'ri emas?
- A) Olmosh bilan ifodalangan qaratqich aniqlovchi vositasiz to'ldiruvchiga tobelangan.
 B) Sifatdosh bilan ifodalangan sifatlovchi aniqlovchi vositasiz to'ldiruvchiga tobelangan.
 C) Olmosh bilan ifodalangan vositasiz to'ldiruvchi vositali to'ldiruvchiga tobelangan.
 D) Sifat bilan ifodalangan sifatlovchi aniqlovchi vositali to'ldiruvchiga tobelangan.
15. Qaysi gapda barcha to'ldiruvchilar mustaqil to'ldiruvchilar sanaladi?
- A) Uning osongina yozilgandek ko'ringan misralarini o'qigan muxlislar yig'laydi, kuladi, hayajonga tushadi.
 B) U dastlabki ta'limni ona shahrida oladi, yoshligidan aniq fanlarni o'rganadi, til va adabiyot bilan ham shug'ullanadi.
 C) Muhammad Yusuf qo'shiqlari bilan emas, avvalo, xalq dardini barala aytgan, yurt muhabbatini hech kimnikiga o'xshamagan misralarda ta'riflagan she'rlari bilan tanildi.
 D) Odamlar uning she'rlarini hayajon bilan o'qir, kitoblarini do'konlardan sotib olishga shoshilar edilar.

16. Qaysi gapda uyushiq nomustaqil hol qatnashgan?
- A) Xalqimiz uchun, Vatanimiz uchun g'ayrat bilan mehnat qilish har bir yurtdoshimizning muqaddas burchidir.
 B) Zorqishloq ko'chalarida, adir va soylarida, serdaraxt bog'larida ko'klam namoyishi kezadi.
 C) Adib mustaqillik yillarida shahar va qishloqlarimizda ro'y bergan o'zgarishlarni hayajonlanib tasvirladi.
 D) Shu kuni kechqurun, daladan qaytishda, unga hamroh bo'lishimni iltimos qildi.
17. Shuni unutmangki, kitob bolani ham aqlan, ham ma'nadan boyitadi, uni shaxs sifatida shakllantiradi, u bolaning hayotdagi eng yaqin tarbiyachisi, do'sti sanaladi.
 Ushbu gapdagi fe'l kesimlar haqida bildirilgan to'g'ri fikrni toping.
- A) Ushbu gapda qatnashgan fe'l kesimlarning barchasi yasama so'z bilan ifodalangan.
 B) Ushbu gapda qatnashgan fe'l kesimlarning barchasi bir xil nisbat ma'nosini ifodalagan.
 C) Ushbu gapda qatnashgan fe'l kesimlar buyruq-istak va xabar maylidagi fe'llar bilan ifodalagan.
 D) Ushbu gapda qatnashgan fe'l kesimlar sodda va murakkab fe'l kesimlar sanaladi.
18. "Yoshlar kelajagimiz poydevoridir", – ta'kidladi otaxon.
 Quyida berilganlardan ushbu ko'chirma gapli qo'shma gap o'zlashtirma gapga aylantirilganda sodir bo'ladigan grammatik o'zgarishlar to'liq ajratib ko'rsatilgan javobni belgilang.
 1) ko'chirma gapning kesimi tushirib qoldiriladi;
 2) ko'chirma gapning egasi qaratqich aniqlovchiga aylantiriladi; 3) muallif gapining egasi o'zlashtirma gap egasi bo'lib gap boshida keladi; 4) muallif gapining kesimi o'zlashtirma gap kesimi bo'lib keladi
 A) 1, 3, 4 B) 1, 2 C) 2, 3, 4 D) 2, 3
19. Kesimlari ismlarga mansub so'z bilan ifodalangan havola bo'lakli qo'shma gapni toping.
- A) Shuni quvonarliki, sinfdagi o'quvchilarning hammasi bir-biri bilan ahil.
 B) Kim birovlariga yaxshilik qilsa, o'ziga ham, albatta yaxshilik qaytadi.
 C) Shuni angladimki, inson qobiliyati cheksiz ekan.
 D) Saxiylikni odat qilgan bo'lsa kim, Qo'lidan davlati ketmasin uning,
20. Paronimlarni qo'llash bilan bog'liq xatolik mavjud bo'lgan gapni aniqlang.
- A) Kechalar uyqusiz she'r yod olganim Tonggi ufqdagi yolqinlar aytin.
 B) O'zga yurtida shox bo'lguncha, o'z yurtida gado bo'l.
 C) Yillar o'tar, o'tar asrlar qator, Dunyoga keladi yangi avlodlar.
 D) O'qiyotgan kitobimning uch bobini tugatdim.
21. Qaysi javobda paronim bilan bog'liq xatolik mavjud?
- A) O'tgan asrning so'nggi kuzi Qorabuloqqa ochiq chehra bilan keldi.
 B) Derazamning oldida bir tup O'rik oppoq bo'lib gulladi.
 C) Fildek zo'r bo'lsang-u she'rdek urishqoq, Nazdimda, jangdan sulh ming bor afzalroq.
 D) Davron bir necha bor dushman iskanjasiga tushgan, biroq hiyla-yu hunar ishlatib g'olib chiqqan.
22. "Yurtimga farzandim ega bo'ldi, deb Xaloyiqni xabar qilib yig'dirdi, Qancha so'qim, qancha qo'yni so'yidirdi. Necha yoqdan endi o'choq o'yidirdi. . ."
 Ushbu parchada xalq dostonlaridagi qaysi qahramon otasining el-u xalqqa to'y berishi tasvirlangan?
 A) Alpomishning B) Kuntug'mishning
 C) Rustamxonning D) Ravshanning
23. "Avesto"da ulug'langan "Qudratli va Omilkor", "maqtovlarga loyiq", "sharafga loyiq" qahramon nomini ko'rsating.
 A) Varaxran B) Sraosha
 C) Spitama Zaratushtra D) Mitra

24. Qaysi javobda Alisher Navoiy "Xamsa"ga kiruvchi ikkinchi doston qahramoni haqidagi ma'lumot berilgan?
- A) *U suv va quruqlikda zulmni o'ziga kasb qilib olgan edi. Shavkatidan unda na do'st, na o'rtoq bor edi, yolg'iz o'zi yo'lto'sarlik qilar edi.*
 B) *Ishq dardiga muhtalo bo'lgan asar qahramonini otasi bu darddan xalos etish niyatida uni Ka'bage olib boradi.*
 C) *Asar qahramoni to'y taraddudida dengizdan yo'lga chiqadi va hiyla domiga bandi bo'ladi, jasorati, mardligi tufayli omon qoladi.*
 D) *Ishq unga favqulodda iste'dod, tug'ma qobiliyat ato etgan edi. Buning natijasi o'laroq ta'limning dastlabki uch oyida butkul savod chiqardi, bir yilda Qur'oni karimni yod oldi.*
25. Qaysi shoir o'zining g'azal shaklida yozilgan she'rida "g'ayri tili", ya'ni xorijiy tillarni ona tilidek bilish "foida kondur", "ilm-u hunarlar ondin ayondur" deya buning kishi va jamiyat hayotiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini bashorat qiladi?
- A) Avaz O'tar B) Muhammadsharif So'fizoda
 C) Abdulla Avloniy D) Zavqiy
26. *Ko'ngil, sen munchalar nega
 Kishanlar birla do'stlashding?
 Na faryoding, na darding bor,
 Nechun sen muncha sustlashding?*
 "Ko'ngil" nomli she'rdan keltirilgan ushbu parcha muallifini toping.
- A) Hamza B) Fitrat C) Usmon Nosir
 D) Cho'lpon
27. Oybekning "Navoiy" romanida Alisher Navoiy: "Qo'llarini go'dak qoni bilan bo'yaganlarni, kimlar bo'lmasin, hech vaqt oqlamaymen, kechirmaymen. Har vaqt ularga la'nat o'qiymen! Ammo xalq va davlat aybdor emas. Buni yaxshi fahmlamoq kerak, axir..." – deya otasidan ko'rgan haqsizliklar to'g'risida shikoyat qilgan qaysi adabiy qahramonga yurt, xalq oldida, tarix oldida shaxsiy ginalarning hech qiymati yo'qligini isbot etmoqchi bo'ladi?
- A) Badiuzzamonga B) Husayn Boyqaroga
 C) Nizomulmulikka D) Xo'ja Afzalga
28. *Olti oykim, ruhim shunday uchmish tanadan,
 Olti oykim, meni xayol ezar beomon.
 Olti oykim, allakimlar pana-panadan
 Tosh otadi darvozasiz qalbmga tomon.*
 Ushbu she'riy parcha muallifini aniqlang.
- A) Abdulla Oripov ("Sarob")
 B) Muhammad Yusuf ("Yangi yil kechasi")
 C) Erkin Vohidov ("Dangasalar")
 D) To'ra Sulaymon ("Armon")
29. Qaysi asarda shiroljin o'simligini "sadoqatli do'st" bilib, unga mehri tushgan, "biror ko'ngilsizlik yuz berib, pinhona yig'lagisi kelganda shiroljin tagidan panoh topa"digan, tengdoshlarsiz, kattalar ichida yolg'izlanib qolgan qahramon ishtirok etadi?
- A) "Hellados" B) "Oq kema"
 C) "Shum bola" D) "Alvido, bolalik"
30. Munisning "Ishqing o'tidin o'rtanadur joni nizorim..." deb boshlanuvchi she'rining janrini aniqlang.
- A) mustazod B) murabba' C) musaddas
 D) muxammas

II variant

1. *Tojikning oti Tursun bo'lsa, o'zbekning oti Gulom bo'lsa, uning tojikligi-yu mening o'zbekligim qayoqqa borar edi?*
 Berilgan parchadagi fonetik hodisa asosida yozilgan so'zlar haqida berilgan to'g'ri fikrni belgilang.
- A) Fonetik hodisalar faqat yasama so'zlar tarkibida kuzatilgan.
 B) Fonetik hodisalar shakl yasovchi va so'z yasovchi qo'shimchalar ta'sirida ro'y bergan.
 C) Tovush almashishi lug'aviy shakl yasovchi qo'shimchalar ta'sirida ro'y bergan.
 D) Tovush tushishi olmosh tarkibida kuzatilgan.
2. Qaysi gap tarkibida imloviy jihatdan xato yozilgan so'z uchraydi?
- A) Universitet faoliyati to'g'risidagi tashviqot ishlarini olib borishda faol qatnashdik.
 B) Sarvar juda qo'rqib ketganidan voqeaning butun tafsilotini unga birma-bir gapirib berdi.
 C) Har doim onam tayyorlagan shirin-shirin taomlarni tanavvul qilish xush yoqadi.
 D) Bugungi ko'rik-tanlovda qatnashish uchun litseydan uchta o'quvchi tavsiya etilgan.

3. Qaysi gapda ajratib ko'rsatilgan so'z metafora usulida ko'chma ma'no hosil qilgan?
- A) *Auditoriya bir lahza jim qoldi.*
 B) *"Rossiya"ga qanday borsam bo'ladi?*
 C) *Ko'nglida goho yilt etgan uchqun paydo bo'ladi, bu – umid, ro'shnolik, najot uchquni.*
 D) *Eshitgan quloq nima deydi?*
4. Qaysi javobda paronimi mavjud bo'lgan ot berilgan?
- A) *xiyla* B) *podshoh* C) *afzal* D) *tup*
5. Qaysi javobdagi so'zlar shakldoshiga ega?
- A) *asir, hiyla* B) *ortmoq, tugmoq*
 C) *bo'shamoq, bo'lmoq* D) *adil, a'yon*
6. *O'tganlarni esladim va shundan go'yat afsuslandimki, insonning irodasi eskirmas ekan-u, o'zi charchab qolar ekan.*
 Ushbu gapda qatnashgan yasama so'zlar haqida berilgan noto'g'ri fikrni toping.
- A) *yasama so'zlar bir xil gap bo'lagi vazifasini bajargan*
 B) *barcha yasama so'zlar tuzilshiga ko'ra o'zaro bir turga mansub*
 C) *yasama so'zlarning ikkinchi darajali bo'laklar vazifasini bajarishi kuzatilmaydi*
 D) *barcha yasama so'zlarning yasalish asosi o'zaro bir xil so'z turkumiga mansub*
7. Yasalish asosi fe'lga mansub bo'lgan otlar berilgan javobni belgilang.
- A) *pishiqchilik, suvoqchilik, kamchilik*
 B) *siniq, to'liq, to'kin*
 C) *terimchilik, atamashunos, chidam*
 D) *sog'inch, o'kinch, sevinch*
8. Qaysi gap tarkibida fe'l yasovchi qo'shimcha bilan omonim bo'la oladigan fe'llarning munosabat shakli qatnashmagan?
- A) *Uning sovuqdan lablari ko'karib ketgan.*
 B) *Farovonlik istasang, baxtli bo'lganingda ham do'st-yor orttir.*
 C) *O'sha paytlar u Toshkentda yashardi.*
 D) *Yaxshi gap bilan ilon inidan chiqar.*
9. Quyidagi qaysi gap(lar)da son otlashmagan?
- 1) *Chollarning ikkalasi ham yetmish yoshdan oshgan edi.* 2) *Ikkovi bitta zog'ora nonni yeb qo'yishdi.* 3) *Ikkala kishi darvozadan kirib keldi.* 4) *Ikkalamiz imtihonlarga puxta tayyorlandik.*
- A) 1, 2, 4 B) 2, 4 C) 1, 3, 4 D) 3
10. Qaysi javobdagi fe'llar gapning ikki xil bo'lagi vazifasini bajargan?
- A) *Chol aytibdi: "Qayg'urmang, bu kunlar ham o'tadi ..."*
 B) *Sen ko'rmayapsan, yulduzlar birin-ketin so'nib boryapti.*
 C) *Biror yulduz uchsa, derlar: «Kimdir o'tdi bu olamdan...».*
 D) *Bahor keldi, endi ortiq qish emas, Yur, o'g'lonim, elni ko'tarish uchun.*
11. Qaysi javobda hol vazifasida kelgan fe'llarning yetakchi morfemasi shakldoshlik xususiyatiga ega?
- A) *Qubbon sohilida qomating bukib, Oltin barglaringni ko'l uzra to'kib Nimalar haqida surasan xayol...*
 B) *Og'riqdan qaqshagan belimiz silab, Kavushimiz sudrab, chunon imillab, Belimiz changallab yurayotirmiz ...*
 C) *Esimda: oq tutlar ayni g'arq pishgan, Yashil shoxlar aro terardik quvna.*
 D) *Ikki o'g'il yana chol Qoshiga qaytishibdi Va bor gapni oqizmay, Tomizmay aytishibdi.*
12. *Har qanday ismning berilishi ota-onaning biror maqsadi, shirin orzulari, farzandining sog'lig'ini, istiqbolini ko'zlagan ezgu niyatlaridan kelib chiqadi.*
 Ushbu gapdagi boshqaruv munosabatli so'z birikmalari sonini aniqlang.
- A) 5 B) 3 C) 6 D) 4
13. Qaysi javobda holli so'z birikmasi ishtirok etmagan?
- A) *Kelajagim obidasin qurgan insonman! O'sha jonman, o'sha qonman va o'sha shonman!*
 B) *Buncha bino qo'yima zarrin choponlarga, Saratonda yaproq bo'lg'in dehqonlarga.*
 C) *Qo'rqqoqning ko'ziga tik qara, bolam, Biror so'z demasdan uzoqroq qara.*
 D) *Bu hikmat sharhini o'yladim uzoq – Rostdan ona erur qiblai olam.*

14. *Ustozlarimiz bizga buyuk ajdodlarimiz bilan faxrlanishni, ularni e'zozlashni, xalq manfaatini yo'lidagi ezgu ishlarini davom ettirishni har doim uqtirib kelishgan.*
Ushbu gapda ishtirok etgan gap bo'laklari haqidagi qaysi fikr to'g'ri?
- A) Ushbu gapda kesimga bilvosita tobelangan hol qatnashgan.
B) Ushbu gapda vositali to'ldiruvchilar kesimga faqat bilvosita tobelangan.
C) Ushbu gapda kesimga bevosita va bilvosita tobelangan vositasiz to'ldiruvchilar qatnashgan.
D) Ushbu gapda kesimga bevosita tobelangan aniqlovchi qatnashgan.
15. Turli so'z turumlari bilan ifodalangan ravish hollari qatnashgan gapni aniqlang.
- A) *G'avvos apil-tapil o'rnidan turdi, dod solib arava orqasidan ergasha boshladi.*
B) *Bular piyoda asta-sekin o'rdaga bordilar.*
C) *Do'stlar oldinda kutmoqda, biz ham manzilga yetib olaylik.*
D) *Aravalar birin-ketin yura boshlagach, G'avvos bir ilonni sekin Zavrakning tizzasiga qo'ydi.*
16. Sifatlovchi aniqlovchi ishtirok etmagan javobni aniqlang.
- A) *Bahor osmonida chaqnasa chaqin, Ko'ksingdan otilar olovli nafas.*
B) *Chinor soyasidan bahramand bo'lib, Turfa xil ertaklar to'qimoq oson.*
C) *Qalbimning parchasi singmasa agar, Rozimasman, birov hadya etsa zar.*
D) *Yurtim, ado bo'lmas armonlaring bor, Toshlarini yig'latgan dostonlaring bor.*
17. *Bu asar yozilgan paytlarda xalqimiz tarixini to'la va atroflicha o'rganish, o'tmishda o'tgan sarkardalar, amirlar va xonlar faoliyatiga xolis baho berish nihoyatda mushkul, xatarli ish edi.*
Berilgan gapda qaysi bo'laklar uyushgan?
1) kesim; 2) ega; 3) hol; 4) to'ldiruvchi;
5) aniqlovchi
A) 2, 4 B) 2, 3, 5 C) 1, 2, 3, 5 D) 1, 4, 5
18. *Maktabimizning orqasida kattagina mevazor bog' ham bor, lekin bu daraxtlar meva qiladimi, yo'qmi, hozir o'ylay-o'ylay hech xotirlay olmadim.*
Ushbu gap ...
- A) murakkab qo'shma gap
B) bog'lovchisiz qo'shma gap
C) ergashgan qo'shma gap
D) bog'langan qo'shma gap
19. Qaysi gaplar murakkab qo'shma gap hisoblanmaydi?
1. Shuni unutmangki, xushmuomalalik inson bezagidir va u sizni odamlar bilan yaqinlashtiradi.
2. Sen uchundir bor hayotim, shuhratim, shonim,
Qo'llaringni bergil menga, shirin zabonim.
3. Ikki o'g'il yana chol
Qoshiga qaytishibdi
Va bor gapni oqizmay,
Tomizmay aytishibdi.
4. Hukmim shudir: merosxo'r shu ukangiz bo'ladi, qarorim qat'iydir.
A) 2, 3 B) 1, 4 C) 1, 2, 3 D) 1, 2, 4
20. Qaysi gapdagi tushum kelishigini belgisiz qo'llab bo'lmaydi?
- A) *Ikki hafta davomida erta tongdan qorong'i tushguncha loyni tashishdi.*
B) *Saidiy o'zining ish bo'lmasiga kirib, deraza yonidagi kresloga o'tirdi-da, kitobni o'qiy boshladi.*
C) *Onam har gal gilamni qoqqanda qop-qora chang ko'tariladi.*
D) *Tushuntirishning hozirgi ilm-fan uchun, ayniqsa, tarix, falsafa hamda mafkura uchun qanchalar muhim ekanligini hayot ko'rsatmoqda.*
21. Qaysi qo'shma gap qismlari orasida // belgisi o'rnida vergul qo'yilishi lozim?
- A) *Vaqting ketdi // naqding ketdi.*
B) *Hamma ishlaringizda to'g'ri bo'ling // odamlarga muomalada xulqingiz chiroyli bo'lsin!*
C) *Kurashda bir tabiat qonuni bor // davrada mag'lub bo'lgan polvon taqdirga tan berib ketmaydi.*
D) *Oltmishga kirib bildim // umrim bekorga o'tmabdi.*

22. Qaysi javobda "Rustamxon" dostoni voqealariga oid ma'lumot berilgan?
- A) "Bizlar ham bir shohlik shavkatini qilsak, ovga chiqib ketsak, farzandlar yer yuziga tushsa, suyunchi deb, bir nechalar oldimizga yo'lga chiqib, bizlardan tilla tanga in'om olsa", – deb o'ylab biylar ovga jo'nab ketibdi.
 B) Mard polvon "Yor deyman-ku, nomus-orga boraman" deya begona yurtga otlangan o'g'liga: "Kechsang yomon bo'lar ota-onadan", "Bir qiz uchun unutmagin bizlarni", deya nasihatlar beradi.
 C) Xon qizning suratini ko'rib bildiki, o'g'li bu go'zaldan boshqani demas. Xon noiloj javob bermoqchi bo'lib lashkarlarini yig'adi, "Musofirchilikda yo zar yarar, yo zo'r yarar kuningga", deb qirq yigit beradi, qirq xachirga zar ortib beradi.
 D) Boshqa mamlakatga safarga ketgan xon farzandli bo'lganini suyunchilagan kishiga "ayamasdan tanga-tilla beraman, balki qo'rg'onbiy qilarman", deya niyat qiladi.
23. Pahlavon Mahmud haqidagi to'g'ri ma'lumotni aniqlang.
- A) Ijodkorlarning turli guruhlari haqida "Vasf ul-shuaro" masnaviysini yozgan.
 B) Shoirning "Kanz ul-haqoyiq" nomli masnaviysi bor.
 C) Asarlaridan biri Misr amiri Batxasbekka bag'ishlangan.
 D) Buxoroga borib Yusuf Hamadoniy qo'lida tahsil olgan.
24. Berilgan qaysi ma'lumot Bobur ijodiga tegishli?
- A) Farohiyning "Mahbub ul-qulub" asarini tarjima qilgan.
 B) Shoir aruz haqida "Muxtasar" nomli asar yozgan.
 C) "Risola" asarida Navoiy va Jomiyga yuksak ta'riflar bergan.
 D) Ijodkor "Gap ta'rifida" nomli etnografik asar yozgan.
25. *Ilm-u fan uyig'a yuboringlar bolangizni, Onda o'qig'onlar bori yaktoyi zamondur.* Ushbu misralar muallifini aniqlang.
- A) Hamza B) Avaz O'tar C) So'fizoda
 D) Zavqiy
26. "Fors shoiri Umar Hayyom", "O'zbek klassik musiqasi va uning tarixi" nomli ilmiy asarlar muallifini aniqlang.
- A) Behbudiy B) Fitrat C) Avloniy
 D) Hamza
27. Saida Zunnunovaning ilk she'ri nomi berilgan javobni aniqlang.
- A) "Tuyg'ular" B) "Gulxan"
 C) "Qizingiz yozdi" D) "Salom senga"
28. "Odam bolasi tug'ilgan paytda pokiza bo'ladi-ku. Uning umrbod shunaqa pokiza bo'lib qolishi sizga, menga, hammaga bog'liq emasmi?" "Bahor qaytmaydi" qissasida ushbu insonsevarlik ruhida aytilgan so'zlar qaysi adabiy qahramonga tegishli?
- A) Anvar B) Mutal C) Kabir
 D) Alimardon
29. Haynrix Hayne faoliyati bilan bog'liq ma'lumotni aniqlang.
- A) Badiiy adabiyotda birinchi bo'lib jonivorlarni badiiy asarning bosh qahramoni qilib oldi.
 B) Angliyaga qilgan sayohatidan keyin "Tubanlik kishilari" degan ocherklar to'plamini nashr ettirdi.
 C) Huquqshunoslik fakultetini bitirib, diplom olgan bo'lsa-da, bu sohada biror kun ishlamagan.
 D) Ahamiyati jihatidan Nobel mukofotiga teng bo'lgan Hans Kristian Andersen mukofotiga sazovor bo'lgan.
30. Roman-trilogiyalar to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
- A) "Farg'ona tong otguncha" (M. Ismoiliy), "Forsaytlar haqida qo'shiq" (Golsuorsi)
 B) "Shaytanat" (Tohir Malik), "Ulug' saltanat" (Muhammad Ali)
 C) "Xan al-Xalili", (N. Mahfuz), "Ufq" (S. Ahmad)
 D) "Qora dengiz to'lqinlari" (V. Katayev), "Mash'al" (H. G'ulom)

III variant

1. Berilganlardan urg'u oxirgi bo'g'inga tushmaydigan so'zlar ajratib ko'rsatilgan javobni belgilang.
- 1) gazeta; 2) traktor; 3) o'rikzor; 4) paxtakor; 5) respublika
- A) 2, 3, 5 B) 1, 2, 5 C) 2, 3, 4, 5
 D) 1, 2, 3, 4

2. Shakl yasovchi qo'shimchalar qo'shiganda so'z imlosida sodir bo'ladigan fonetik hodisa to'g'ri izohlanmagan javobni aniqlang.
- A) *Maqsad ravishdoshini hosil qiluvchi qo'shimcha fe'l asosidagi tovush ta'sirida fonetik hodisa asosida yozilishi mumkin.*
- B) *Ayrim so'zlarga kelishik qo'shimchasi qo'shilganda so'z asosida tovush almashishi bilan bog'liq fonetik hodisa sodir bo'lishi mumkin.*
- C) *Ayrim so'zlarga egalik qo'shimchalari qo'shilganda so'z imlosida tovush tushishi bilan bog'liq fonetik hodisalar sodir bo'lishi mumkin.*
- D) *Ayrim so'zlarga fe'l nisbati qo'shimchasi qo'shilganda so'z imlosida tovush tushishi bilan bog'liq fonetik hodisa sodir bo'lishi mumkin.*
3. *O'z vataningga muhabbatini o'z tilingga muhabbat bilan tasavvur qilasan. Ushbu gapdagi atash ma'nosiga ega ismlar guruhiga mansub so'zlar sonini aniqlang.*
- A) 6 ta B) 5 ta C) 3 ta D) 4 ta
4. Qaysi javobda o'z paronimi bilan o'zaro bir xil so'z turkumiga mansub bo'la oladigan so'z berilgan?
- A) *xiyla* B) *a'yon* C) *sud* D) *abzal*
5. Qaysi gap tarkibida o'z paronimi bilan o'zaro bir turkumga mansub bo'la oladigan tub so'z qatnashgan?
- A) *Tongda ruhsiz ko'z ochaman, Qovurilar tanda jon.*
- B) *Suvdan chiqqan pahlavonday adil teraklar bo'y rostlab turardi.*
- C) *Olimlar yaqin vaqtlarga qadar kosmik bo'shliqni o'rganishni faqat orzu qila olar edilar.*
- D) *Onalik xotin-qizlarning eng muqaddas burchi sanaladi.*
6. Qaysi javobda tushum kelishigining ikki o'rinda belgili qo'llanishi uchraydi?
- A) *Quyosh yuzung ko'rub yerga yiqildi, Adoqing tufrog'ini surma qildi.*
- B) *Ko'rgali husnungni zor-u mubtalo bo'ldum sanga, Ne balolig' kun edikim, oshno bo'ldum sanga.*
- C) *Jonim chiqadur dard ila, jononima ayting, Men xasta gado holini sultonima ayting.*
- D) *Lozim siza har tilni biluv ona tilidek, Bilmakka oni g'ayrat eting, foida kondir.*
7. Qaysi javobdagi juftliklarda ot va sifat yasovchi qoshimchalar o'zaro omonimlik hosil qilgan?
- A) *supurgi-kuzgi* B) *kelinchak-kuyunchak*
C) *qarsak-o'ksik* D) *to'lin-to'kin*
8. *Yuragimda ko'pdir alamli dardlar, Mening qizim – sening singling, nomardlar. Qizing ber, deb mening ko'nglim bo'lasan, Suyagimni yongan o'tga solasan.* Ushbu parchada fonetik hodisaga uchragan nechta ot qatnashgan?
- A) 2 ta B) 3 ta C) 4 ta D) 5 ta
9. *Meni kutayotir ajib kelajak, U mening iqbolim, mening baxtimdir. Men ko'rmagan baxtni kimdir ko'rajak, Men aytmagan so'zni aytajak kimdir.* Ushbu parchada qatnashgan olmoshlar haqida berilgan to'g'ri ma'lumotni aniqlang.
- A) *III shaxs kishilik olmoshi aniqlovchi vazifasini bajargan.*
- B) *Ushbu parchada sodda va qo'shma olmoshlar qatnashgan.*
- C) *Fonetik o'zgarish asosida yozilgan olmoshlar kishilik olmoshlari sanaladi.*
- D) *Ushbu parchada kesim vazifasini bajargan gumon olmoshi qatnashgan.*
10. Qaysi gapda qo'shma fe'llar mavjud?
- A) *Shubhasiz, Vatanimizning kelajagi yorug' va ertasi porloq.*
- B) *Bilim kaliti yordamida yo'llarida uchraydigan muammolarni yechib ketaveradilar.*
- C) *Kelajakning oltin kaliti turli sohalarida o'zini ko'rsata oladigan yoshlar qo'lida.*
- D) *Xalqimiz farzandlari bugun dunyoning eng taraqqiy etgan bilim dargohlarida ta'lim olib kelmoqdalar.*

11. Qaysi gapda vazifadosh bog'lovchi qo'shma gap qismlarini bog'lamagan?
- A) Qaraysan, yiroqda bir yo'lchi tanho,
Na ortga burilar, na chiqar sasi.
- B) Na men senga ishq izhor etdim, Na sen menga mayl etding oshkor.
- C) Na oltin, na javohir edim...
Armonli bir shoir edim.
- D) Na so'zlarida ma'no bor, na ishlarida hayo bor.
12. Adabiyotga oshno tutingan odam qalbiga noyob hislar ko'chib o'tishi aniqdir.
Berilgan gapda moslashuvli tobe bog'lanishlar sonini aniqlang.
- A) 2 B) 4 C) 1 D) 3
13. Ustozlarimiz bizga buyuk ajdodlarimiz bilan faxrlanishni, ularni e'zozlashni har doim o'rgatib kelishgan.
Ushbu gapdagi boshqaruv usuli bilan birikkan so'z birikmalaridagi hokim so'zlar qanday gap bo'laklari vazifasida kelgan?
- A) kesim, vositasiz to'ldiruvchi
B) vositali to'ldiruvchi, kesim
C) vositali to'ldiruvchi, vositasiz to'ldiruvchi
D) vositasiz to'ldiruvchi, hol
14. Qaysi gapda metafora usuli bilan ma'nosi ko'chgan so'zlarning barchasi kesim vazifasida kelgan?
- A) Daraxtlardagi sariq barglar to'kilib tugagan,
yer yuzi o'zining qishki sariq kiyimini kiygan edi.
- B) Navoiy kuzning so'lg'in nafosati bilan nafas olgan xiyobonlarni aylanib chiqdi.
- C) Unda umid uyg'ondi, fikrlari tiniqlashdi va yuziga tabassum yugurdi.
- D) So'z – ko'ngil dengizidagi bir inju.
15. Ravish hollari faqat bir xil so'z turkumi bilan ifodalangan gapni belgilang.
- A) G'avvos apil-tapil o'rnidan turdi va dod solib arava orqasidan ergasha boshladi.
- B) Ona sekin eshikni ochib qaradi va berilib kitob o'qiyotgan bolasini ko'rib xotirjam bo'ldi.
- C) Aravalar birin-ketin yura boshlagach, G'avvos bir ilonni sekin Zavrakning tizzasiga qo'ydi.
- D) Onasi qizchasiga mehr bilan, sekin tushuntira boshladi.
16. U kelsa, oshnasini ko'rmay ketmaydi.
Ushbu gap haqida berilgan to'g'ri fikrni toping.
- A) Ushbu qo'shma gapdagi sodda gaplarning kesimlarida har xil shaxs-son ma'nosi ifodalangan.
- B) Ushbu qo'shma gapdagi sodda gaplarda tasdiq ma'nosi ifodalangan.
- C) Ushbu qo'shma gapdagi sodda gaplarning kesimlarida o'zaro bir xil mayl ma'nosi ifodalangan.
- D) Ushbu qo'shma gapdagi sodda gaplarning kesimlari har xil nisbat shaklida qo'llangan.
17. Tog'asining shu odati sababli u bu xonadondan bezib ketdi, endi qaytib kelmaslikka so'z berdi.
Ushbu gapda olmoshlar qaysi gap bo'lagi vazifasida qo'llanmagan?
- 1) kesim; 2) ega; 3) hol; 4) aniqlovchi;
5) to'ldiruvchi
- A) 1, 3, 4 B) 2, 3, 5 C) 1, 3, 5 D) 2, 4
18. Neki bo'lsa menga eng aziz,
Eng mo'tabar bo'lsa dunyoda,
Borlig'imni band etsa ne his,
Bari edi unda ifoda.
Ushbu she'riy parcha haqidagi to'g'ri fikrni toping.
- A) bir necha bosh gapli murakkab qo'shma gap
B) bir necha ergash gapli murakkab qo'shma gap
C) aralash murakkab qo'shma gap
D) qismlari uyushgan murakkab qo'shma gap
19. Faqat bosh gap qismida yasama so'z(lar) qatnashgan ergashgan qo'shma gapni aniqlang.
- A) Tilagim shuki, ukalarim muhtojlik nimaligini bilmasin.
- B) Bizning maqsadimiz kishilarning dunyoqarashlarini shakllantirmoqdir, chunki har bir kishi yaxshilik va yomonlikni, oq-u qorani o'zi ajrata oladigan bo'lishi kerak.
- C) Qaysi narsaga o'z mehnating bilan erishsang, o'sha narsa sen uchun qadrlidir.
- D) Kimki dushmani bilan olishganda ham insonparvarlikni unutmasa, u, albatta, yengadi.

20. Qaysi javobdagi fe'lda I shaxs birlik ma'nosi o'rnida II shaxs birlik shakli qo'llanishi uchraydi?
- A) "Yigitlar, bir harakat qilsak, marra bizniki, ana boshliq ham keldilar", – dedi Yolqinjon.
 B) Kamina xizmatigizni sidqidildan bajaradi, xavotir olmang, aka.
 C) "Qani, qizim, marhamat qilsinlar, mehmonlar sizni kutib qolishdi", – dedi uy egasi iltifot bilan.
 D) "Bu dunyoning ishlariga hayron qolasan", – dedi Nodirjon o'z-o'ziga gapirib.
21. Qaysi gapda tinish belgisi bilan bog'liq xatolik mavjud emas?
- A) Behbudiy: "Maktab dunyo imoratlarining eng muqaddasi va qadrlisidir," – deb yozadi.
 B) Xalil bobo nevarasiga girgittan bo'lib: "Hoy bolam senga nima bo'ldi?" – der edi.
 C) "Hunari va odobi bo'lmagan kishidan, – deydi Mahmud Koshg'ariy – baxt va davlat ketadi".
 D) "Ma'naviyatni tushunish, anglash uchun, avvalo, insonni tushunish, anglash kerak", – deyiladi "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch" asarida.
22. Xalq dostonlari qahramonlaridan qaysi biriga "Kelganboy" deb murojaat qilinadi?
- A) Boysariga B) Ravshanga
 C) Rustamxonga D) Kuntug'mishga
23. Navoiy "Xamsa"ning qaysi dostoniga Sa'd haqidagi hikoyat kiritilgan?
- A) "Farhod va Shirin" B) "Sab'ayi sayyor"
 C) "Saddi Iskandariy" D) "Hayrat ul-abror"
24. Qaysi ma'lumot Xo'janazar Huvaydo hayoti va ijodi bilan bog'liq emas?
- A) Adib "Rohati dil" manzumasi, "Ibrohim Adham" dostoni muallifidir.
 B) O'g'li Sirojiddin (Sirojiy) va nabirasi Salohiddin (Sohib) ham shoir bo'lishgan.
 C) Vosifiyning "Badoye ul-vaqoye", Koshifiyning "Axloqi Muhsiniy" asarlarini o'zbek tiliga tarjima qilgan.
 D) Chimyonda maktabdorlik, shuningdek, kosiblik bilan shug'ullangan.
25. "Boburnoma"da qaysi shaxsga nisbatan "Karimuttarafayn (ikki taraflama ulug') edi...", "Shujo va mardona kishi erdi...", "Tab'i nazmi bor edi. Devon ham tartib qilib edi" degan ta'riflar keltirilgan?
- A) Sulton Husayn mirzo B) Mironshoh mirzo
 C) Alisher Navoiy D) Ahmad Hojibek
26. "Bu yerda yigirmaga yaqin hammol o'tirardi... diqqat bilan tikilib, hech birining oyog'ida etik ko'rmadi: kimda poxol tiqilgan yaramas kavush yoki tushib qolmasin uchun kanop bilan oyoqqa chandib bog'langan eski kalish, yo shunga o'xshash bir narsa. Ba'zilar esa oyoqlarini churuk lattalar bilan o'raganlar". Hammollarning ayanchli ahvolini aks ettirgan ushbu parcha qaysi asardan olingan?
- A) "Ufq" (Said Ahmad)
 B) "Kecha va kunduz" (Cho'lpon)
 C) "Qutlug' qon" (Oybek)
 D) "Chinor" (Asqad Muxtor)
27. Asqad Muxtorning «Chinor» romani qahramonlari to'g'ri ko'rsatilgan qatorni aniqlang.
- A) Ochil buva, Azimjon, Akbarali, Bektemir
 B) Bektemir, Ochil buva, Nizomjon, Qoratoy
 C) Bektemir, Nizomjon, Ochil buva, Mutal
 D) Nizomjon, To'lanboy, Bektemir, Akbarali
28. "... lablarini qattiq qimtib: "Burgut! – dedi ichida. – Qora burgut!" Uning ko'ngliga yopirilib kelgan mehr izg'irin tekkan shamday so'rib, yuragi yana muzladi. U... egilgan boshni qilich kesmas deb, hamiyatini bukib kelgan edi, bu quzg'un esa..." Farzandidan ranjib, shunday fikrlarni xayolidan kechirgan ota obrazi qaysi asarda uchraydi?
- A) "Yulduzli tunlar" (Pirimqul Qodirov)
 B) "Ulug'bek xazinasi" (Odi Yoqubov)
 C) "Ufq" (Said Ahmad)
 D) "Navoiy" (Oybek)
29. Qaysi javobda romanlar turkumi nomi berilgan?
- A) "Forsaytlar haqida qo'shiq" (Jon Golsuorsi)
 B) "Jan Kristof" (Romen Rollan)
 C) "Qora dengiz to'lqinlari" (Valentin Katayev)
 D) "Botu" (Vasiliy Yan)

30. Qaysi javobda tajnis san'ati qo'llanmagan?

- A) Oqardi soch, nadomat ashkini soch,
Yaqong ushla dahoni ma'zirat och.
B) Oshar yeldin seni yelganda oting,
Quyosh yanglig' jahonni tutti oting.
C) Havo birlon tuzuk ish qilmading hech,
Bo'lubdur kech, havas bozoridin kech.
D) Xo'qand bog'da yetilg'on jiyda xurmodin
laziz,
Mag'zi Kashmirdin kelturg'on lafz halvodin
laziz.

IV variant

1. Imloviy jihatdan noto'g'ri yozilgan so'zlar to'liq ko'rsatilgan javobni toping.

- 1) sulx; 2) rahmat; 3) exson; 4) ishtaha;
5) muxrdor
A) 4, 5 B) 1, 3, 4 C) 1, 3, 5 D) 1, 2, 3, 5

2. Qaysi javobdagi barcha so'zlarda imloviy xatolikka yo'l qo'yilgan?

- A) nomoyon, shoffof, tamosha
B) basharot, muomila, tajovuzkor
C) torozi, tofovut, sazovor
D) mobodo, lavozim, tobora

3. Qaysi gapda ma'nosi metonimiya usulida ko'chgan so'z o'rin holi vazifasida kelgan?

- A) Orzu kemalari xayol dengizi tomon yo'l oldi.
B) O'lkamizda tun o'z o'rnini tongga bo'shatib berdi.
C) Yakshanba kuni "Bobur"ga aylangani bormoqchimiz.
D) Men "Gulliverning sayohatlari"ga juda qiziqib qoldim.

4. Qaysi so'zning paronimi ot so'z turkumiga mansub emas?

- A) ganch B) afzal C) adl D) xiyla

5. Qaysi gap tarkibida o'z paronimi bilan o'zaro bir turkumga mansub bo'la oladigan tub so'z qatnashgan?

- A) Yovga chiqsang, yarog'li chiq,
Yolg'iz chiqma, hamrohli chiq.
B) Bu jang varaqasini ifoda eta olgan yozuvchiga har bir satr ulkan jangnoma uchun bir bob bo'laveradi.
C) Xalq bilan bo'lgusi muomalada qilichga emas, adl kuchiga suyanmoq lozim.
D) Xuddi nina suqib chiqqanday tanam zirqirab og'riyapti.

6. Yaxshi tarbiya ko'rgan odam... xislatlari... biri shuki, u sheriklari... yordam qo'li... uzatadi, safi... kengaytirib, yangi g'alaba... ko'zlaydi. Ushbu gapda nechta so'zdagi nuqtalar o'rniga tushum kelishigi qo'shimchasi qo'yiladi?

- A) 5 B) 4 C) 3 D) 2

7. Biz buyuk Vatanning baxtiyor farzandlarimiz. Ushbu gap haqida berilgan to'g'ri ma'lumotni aniqlang.

- A) Qarashlilik ma'nosini ifodalagan egalik qo'shimchasi ishtirok etmagan.
B) Kesimlik ma'nosini ifodalovchi maxsus shakl (munosabat shakli) qatnashmagan.
C) Gapdagi barcha munosabat shakllari shakldoshlik xususiyatiga ega.
D) Kesim tarkibida 2 ta munosabat shakli qatnashgan.

8. Yasalish asosi yasama so'z bo'lgan faoliyat-jarayon otini aniqlang.

- A) ezmalik B) ustachilik C) terimchi
D) ko'rik

9. "O'yla o'zing,
Gunoh kimda?
Kimdan oldim tarbiyat?
Sen uyg'otding yuragimda
Toj-u tartga muhabbat."

Ushbu she'riy parchadagi olmoshlar haqidagi to'g'ri fikrni belgilang.

- A) Olmoshlarning ma'nosiga ko'ra ikki turi qatnashgan.
B) Vositasiz to'ldiruvchi vazifasini bajargan olmosh qatnashgan.
C) Ega vazifasini bajargan olmoshlar qatnashgan.
D) Olmoshlarning tuzilishiga ko'ra ikki turi qatnashgan.

10. Qaysi gapda ikki xil gap bo'lagi vazifasini bajargan qo'shma yasama fe'llar qatnashgan?
- A) *Sipohning tarqoqligi saltanatning kuchsizlanishiga olib keladi.*
 B) *Matbuotda e'lon qilingan bu farmoyishdan so'ng korxonada tegishli qaror qabul qilindi.*
 C) *U xonaga yuzi qizarib kirib keldi-da, o'z o'rniga jahl bilan o'tirib gapira boshladi.*
 D) *Chin do'st ranjimaydi, agar ranjisa ham, do'stining uzrini qabul qiladi.*
11. Qaysi javobda bog'lovchi, ko'makchi, yuklamalarga ikkitadan misol keltirilgan?
- A) *ammo, hatto, sayin, ya'ni, tufayli, uzra*
 B) *sari, hatto, qadar, lekin, tufayli, uzra*
 C) *va, basharti, qadar, chunki, hatto, faqat*
 D) *biroq, chunki, faqat, naq, uchun, kabi*
12. Moslashuv usuli bilan birikkan so'z birikmalari qaysi javobda berilgan?
- A) *o'z vazifasi, beda o'rish*
 B) *olchaning guli, quyosh nuri*
 C) *gul hidi, kitob o'qimoq*
 D) *matematika darsi, she'rni yodlash*
13. *Yaxshi kitob muallifning odamzod uchun atagan tortig'idir, kitob insonning eng aziz do'sti, yaqini sanaladi.*
 Ushbu gapda qatnashgan aniqlovchilar haqida berilgan to'g'ri fikrni toping.
- A) *Ushbu gapda aniqlovchilarning kesimga tobelanishi kuzatiladi.*
 B) *Ushbu gapda qaratqich aniqlovchining egaga tobelanishi kuzatiladi.*
 C) *Ushbu gapda aniqlovchining maqsad holiga tobelanib kelishi kuzatiladi.*
 D) *Ushbu gapda aniqlovchining aniqlovchiga tobelanishi kuzatiladi.*
14. Qaysi gapda ko'makchi to'ldiruvchi(lar)ni shakllantirgan?
- A) *Yuz bergan tabiiy ofat tufayli uyimizning hamma yog'i buzilib-yorilib ketib, mutlaqo yaroqsiz holga kelib qolgandi.*
 B) *Agar o'sha qizning ro'molchasiga solgan somon va qand orqali ularga nima demoqchiligini bilmasang, bor davlatingga o't qo'yaman!*
 C) *Yuksak qoyalardan shiddat bilan qo'zg'algan burgut suruvdagi qo'zichoqni ildi-yu ketdi.*
 D) *Klinikaning bosh shifokori Mirsidiq Jalilov bir haftadan beri Namanganda dam olardi.*
15. *Ho'kizning qorni ikki tomonga chamberak bo'lib chiqqan, endi harakat qilolmay qiynalib yotardi.*
 Ushbu gapda fonetik hodisa asosida yozilgan so'zlar qanday gap bo'lagi vazifasida kelgan?
 1) ega; 2) kesim; 3) aniqlovchi; 4) to'ldiruvchi; 5) hol
 A) 2, 3, 5   B) 1, 3, 4, 5   C) 1, 2, 5
 D) 1, 3, 4
16. *Yoshliging g'animat, bolam, o'sib, un, Chiqarma behuda sado hamda un. Ko'r, quyosh tig'ida va tegirmonda Ezilib so'ng aziz bo'ldi bug'doy - un.*
 Ushbu parchadagi kesimlar haqida berilgan qaysi fikr to'g'ri emas?
- A) *Fe'l kesimlar aniq va orttirma nisbatdagi fe'llar bilan ifodalangan.*
 B) *Gapda kesimlarning ifodalanishiga ko'ra ikki turi qatnashgan.*
 C) *Buyruq mayli ma'nosini ifodalagan fe'l kesimlar mavjud.*
 D) *Kesimlarda faqat kelasi zamon ma'nosi ifodalangan.*
17. *"Tinchlik buyuk ne'matdir", - ta'kidladi rais.*
 Quyida berilganlardan ushbu ko'chirma gapli qo'shma gap o'zlashtirma gapga aylantirilganda sodir bo'ladigan grammatik o'zgarishlar to'liq ajratib ko'rsatilgan javobni belgilang.
 1) ko'chirma gapning kesimi o'zlashtirma gap kesimiga aylanadi; 2) ko'chirma gapli qo'shma gap sodda gapga aylanadi; 3) ko'chirma gapning egasi aniqlovchiga aylanadi; 4) muallif gapining kesimi o'zlashtirma gap kesimi bo'lib keladi.
 A) 3, 4   B) 1, 2   C) 1, 2, 3   D) 2, 3, 4

18. Bir necha ergash gapli murakkab qo'shma gapni belgilang.

- A) Kuzda yerga yaxshi ishlov berilsa, qishda yer yaxshi dam oldirilsa, hosilimiz mo'l bo'ladi.
- B) Barcha odamlar Ollohdan Vatanini farovonlikda boshqa yurtlarga teng qilishini so'raydi-yu, lekin tanlashga kelganda har qancha faqir-u ko'rimsiz bo'lsa-da, faqat o'z Vatanini tanlaydi.
- C) Kimki ko'p o'qisa, u bilimli bo'ladi, dunyoqarashi kengayadi.
- D) Mayli, ko'pgina odamlar o'zga yurtlarning qudrati-yu ajoyibotidan zavqlansin, imoratlarining dabdaba-yu vasvasasiga qoyil bo'lsin, lekin hamma Vatanini sevadi.

19. Berilgan qaysi gapda qo'shimcha qo'llash bilan bog'liq uslubiy xatolikka yo'l qo'yilmagan?

- A) Kasallikka eng yaxshi davo mehnat ekanligining barchamiz yaxshi anglashimiz maqsadga muvofiqdir.
- B) Hukmdor dehqonning vaqtning qanchalar qadrlashini ko'rib, uni afv qildi va unga tasannolar aytdi.
- C) Xulqini tarbiya qilgan qiz bola oltinga qimmatli, injuga qadrli bir boylikdirki, bu kabi qizlarga barcha orzu qiladi.
- D) O'sha kuni kechasiyoq qahramonliklar ko'rsatib, shon-u shuhrat taratib, o'qituvchilarimni, Otajon Azizovichni hayratda qoldirish niyatida safarga otlandim.

20. Ikki o'rinda paronim bilan bog'liq xatolik mavjud bo'lgan gap(lar)ni aniqlang.

1. Unga ming bir mushkul dardning
A'yon bo'lib da'vosi,
Bora-bora odamlarning
Ortaverdi ixlosi.
  2. Fildek zo'r bo'lsang-u she'rdek urishqoq,
Nazdimda, jangdan sulh ming bor abzalroq.
  3. Xira ko'zlar bilan sur'atga boqdi,
U hamon o'shanday, sukutda hamon.
- A) 1 B) 3 C) 2, 3 D) 1, 2

21. Albatta, go'zallik ham har xil bo'ladi: kechasi qop-qora osmonda olovli iz qoldirib uchgan yulduz ham go'zal, kunduzi guldun gulga qo'nib yurgan kapalak ham go'zal. Ushbu gapda qo'llangan tinish belgilari haqida berilgan to'g'ri fikrni toping.

- A) Ushbu gapdagi ikki nuqta qo'shma gap qismlari o'rtasida izohlash munosabati bo'lgani uchun qo'yilgan.
- B) Ushbu gapda qo'llangan ikki nuqta va vergullarning qo'yilishi uyushiq bo'laklar bilan bog'liq.
- C) Ushbu gapdagi ikki nuqta uyushiq bo'laklardan oldin kelgan umumlashtiruvchi bo'lakdan so'ng qo'yilgan.
- D) Ushbu gapdagi vergullar uyushiq bo'laklar va undalma qo'llangani uchun qo'yilgan.

22. Har baytida bittadan xalq maqoli qo'llangan Lutfiy g'azalini aniqlang.

- A) "Xoh inon, xoh inonma" radifli g'azali
- B) "Bu ko'nguldir, bu ko'ngul" radifli g'azali
- C) "Ayoqingg'a tushar har lahza gisu..." deb boshlanuvchi g'azali
- D) "Jong'a chun dermen: "Ne erdi o'lmakim kayfiyati..." deb boshlanuvchi g'azali

23. Ishq unga favqulodda iste'dod, tug'ma qobiliyat ato etgan edi. Buning natijasi o'laroq ta'limning dastlabki uch oyida butkul savod chiqardi, bir yilda Qur'oni karimni yod oldi. Shoir aytganidek:

- "Jahonda qolmadi ul yetmagan ilm,
Bilib tahqiqini kasb etmagan ilm".
Ushbu ma'lumotlar Navoiy "Xamsa"sidagi qaysi qahramon haqida?
A) Shirin B) Majnun C) Layli D) Farhod

24. Jahondin menga g'am bo'lsa, ulusdin gar alam bo'lsa,
Ne g'am yuz muncha ham bo'lsa, seningdek g'amgusorim bor.

- Ushbu misralarni yozgan, bolalikdanoq hokimiyatning og'ir yuki gardaniga ortilgan, hayotining ko'p qismi qirg'in urushlar qa'rida kechgan adolatparvar shoh va iste'dodli shoir kim?
A) Bobur B) Amiriy C) Feruz
D) Husayniy

25. Quyidagi asarlardan qaysilari Oybek qalamiga mansub emas?
 1) "Oltin vodiyan shabadalar"; 2) "Kapitan Gastello"; 3) "Ulug' yo'l"; 4) "Ulug' saltanat"
 A) 1, 4 B) 2, 3 C) 1, 3 D) 2, 4
26. Qaysi asar qahramoni: "Xurosonda bir davr yaratmoq lozimki, o'zga xalqlar ibrat ola bilsinlar... Tokaygacha insonlar vahshat sahosida qolurlar! Inson barcha maxluqotning tojidir. U sharafli, sof, go'zal yashamog'i kerak. Davlat arboblari aql va adolatni shior qilsalar, xalqni parvarish etsalar, hayotning zangini oltinga aylantirmoq mumkin", – deya kuyinib gapiradi?
 A) "Navoiy" (Alisher Navoiy)
 B) "Yulduzli tunlar" (Mirzo Bobur)
 C) "Ulug'bek xazinasi" (Mirzo Ulug'bek)
 D) "Mirzo Ulug'bek" (Ali Qushchi)
27. Qaysi qatorda Asqad Muxtorning "Chinor" romani qahramoni Akbarali haqidagi ma'lumot berilgan?
 A) U "yigitlik qasamidan kecha olgan, onasining vujudini kemirayotgan dardni pisand qilmagan"; "el-yurt oldida uzr so'ratmoqchi, diliga insof solmoqchi" bo'lgan otasi qo'lidan qochib, "ota diydoridan, ona mehridan, yor-birodarlari davrasidan olisda, chaqirsa ovoz yetadigan joyda quvg'in bo'lib, olamdan o'tadi".
 B) "... qasd qilib qo'ydim: kecha-yu kunduz ishga sho'ng'ib ketay. Toki odamlar meni ko'rmasin, faqat mehnatimni ko'rsin. Mehnat! Mehnat! Mehnat! ... Shundagina bir kuni borib xotinim bilan qizimning oyog'iga bosh qo'ysam, balki gunohimdan o'tishar" degan niyatda edi.
 C) U yordamga muhtoj insonning yoniga bormay, bir umrlik vijdon azobida qoladi, jasoratli o'lim topgan insonning mardligi uning nomi bilan bog'langanidan yanada azoblanib, xatosini "yana qo'rqqoqlik" bilan tuzatmoqchi bo'ladi.
 D) Yaqinlariga begona bo'lib qolgan bu qahramon "... ukalariga, singillariga nima deyishni bilmasdi", chunki "ona tili qadim-qadim zamonlardayoq unutilib ketgan Shumer tili qatori tumanlar orasida qolib ketgandi".
28. Qaysi shoir sho'ro davrida ko'plab mevazor bog'lar, poliz mahsulotlari, sholi va boshqa dehqonchilik ekinlari yetishtiriladigan yerlarni yoppasiga paxta bosib ketgani natijasini aks ettirib "Bizning joylar o'rni hozir paxtazor", deb yozgan edi?
 A) Ibroyim Yusupov B) Saida Zunnunova
 C) Asqad Muxtor D) Mirtemir
29. Berilgan asarlardan qaysi biri hajviy yo'nalishda bitilgan pyesa hisoblanadi?
 A) "Qiyshiq oyna" (Chexov)
 B) "Tubanlik kishilari" (Jek London)
 C) "Maysaraning ishi" (Hamza)
 D) "Oltin buzoqcha" (Ilf va Petrov)
30. Talmeh san'ati qo'llangan javobni aniqlang.
 A) Boyindi taxtining qadri, o'zung toj ko'kka toshlodi,
 Adolat bog'i sabz o'ldi, chu No'shiravon keldi.
 B) Qaro sangdur sani asli qarosang,
 Beribdursan riyo qoni bila rang.
 C) Bu kun, ey do'stlar, farzandi jononimni sog'indim,
 Gado bo'lsam ne ayb, ul shohi davronimni sog'indim.
 D) O'tdilar bu dunyodin dilxohlar, gumrohlar,
 Qolmadi dunyoda boqiy ham gado, ham shohlar.